

LUNDS UNIVERSITET

Musikhögskolan i Malmö

EXAMENSARBETE

Terminen 2012

Läroarutbildningen i musik

Joakim Strandberg Nilsson, Johan Aldgård

Metalmusik

En studie om metalmusikens genrer och kultur samt dess plats i skolan

Handledare: Eva Saether

Abstract

Title: *Metal music - A study about the genres of metal music, the culture and its place in school.*

The main purpose of this study is to investigate the cultural behavior and lifestyle of metal. It also gives a insight of Swedish music students habit of listening and playing metal music. The area of this study is the music education of the upper secondary school. The background chapter consists of main metal genres, the downside of Norwegian black metal, the meaning of identity amongst children and the lifestyle of metal.

Both qualitative and quantitative methods were used in this study. Students from two schools answered a survey and two teachers participated in the interviews.

The result shows an interest in metal music among most the of the participants in the survey. It also indicates that there is an interest for playing metal music in school. One of the informants also believes that there might be a need of teachers with musical competence from the metal genres.

Keywords: *Metal music, genres, upper secondary school, culture, identity and lifestyle.*

Sammanfattning

Det huvudsakliga syftet med denna studie är att undersöka metal som kultur och livsstil. Studien ger även en inblick i hur vanligt det är att lyssna på och spela metalmusik bland gymnasieelever på det estetiska programmet med musikinriktning.

Studien baseras på både kvalitativa och kvantitativa studier. Elever från två gymnasieskolor svarade på en enkätundersökning och två lärare intervjuades.

Resultatet visar att det finns ett intresse av metalmusik bland eleverna som deltog i enkätundersökningen. Det visar även att det finns ett intresse av spela metal i skolan. En av informanterna tror även att det kan finnas ett behov av lärare med metalkompetens.

Sökord: *Metal, genrer, gymnasieskola, kultur, identitet och livsstil.*

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte och frågeställningar	3
3. Bakgrund och tidigare forskning	4
3.1 Heavy metal - början på en ny era	4
3.1.1 New wave of British Heavy Metal	5
3.1.2 Thrash metal	5
3.1.3 Death metal.....	6
3.1.4 Power metal	7
3.1.5 Black metal.....	7
3.1.6 Glam metal	8
3.2 Kyrkbränder och självmord	8
3.2.1 PMRC och provokativa skivomslag	9
3.3 Stil, kulturell identitet och musik.....	9
3.4 Metal som livsstil.....	12
4. Metod	17
4.1 Undersökningsmetoder	17
4.2 Enkätundersökning	18
4.2.1 Problematik med enkätundersökningen	19
4.3 Intervjuerna	19
4.4 Informanternas bakgrund.....	20
5. Resultat	22
5.1 Sammanställning av enkätundersökningen.....	22
5.2 Övriga observationer.....	24
5.3 Intervjuerna	24
5.4 Sammanställning av intervjuerna.....	24
6. Resultatdiskussion	26
6.1 Därför har metalgenren blivit så stor	26
6.2 Flickor och metal	28
6.3 Metal i vår skolgång	28
6.4 Gymnasiet	28

6.5 Behovet av lärare med metalkompetens	28
6.6 Vidare forskning	29
7. Referenser	30
8. Bilagor	32

1. Inledning

Joakims utgångspunkt:

Jag började lyssna på metal när jag var 13 år då min bror introducerade mig för band såsom *Children of bodom*, *In flames*, *Dimmu Borgir* och *Fintroll*. På musiklektionerna i grundskolan fanns inget utrymme för metal och jag gick inte och spelade på någon kulturskola. Detta ledde till att all min kunskap och all min praktik på mitt trumset utvecklades på min fritid. På andra året av mina gymnasiestudier spelade jag i en rockensemble. Jag gick naturvetenskap med musikinriktning vilket gjorde att musiken inte var en prioritet i min utbildning sett från ledningens sida. Vår ensemblelärare hade sina rötter i jazz och när vi presenterade en metallåt med skriksång jämförde han det med att spela nazistpropaganda och förbjöd oss att spela sådan musik på hans lektioner. I tredje året hade vi en lärare med en annan syn på musiken. Han lät oss spela en metallåt på terminskonserten. Även min trumlärare hade en mer öppen syn på genren så jag spelade metal ett fåtal gången under mina tre år på gymnasiet.

Direkt efter gymnasiet kom jag in på musikhögskolan. Första året gick jag den vanliga lärarutbildningen och sökte sedan över till rocklinjen. De gånger jag kommit i kontakt med metal under min lärarutbildning är när jag själv valde det till mitt inspelningsprojekt och till en redovisning i ämnet musikhistoria.

Jag valde att göra denna studie eftersom jag under min gymnasiepraktik möttes av elever med ett brinnande intresse för metalmusik. Alla elever utom en av de jag undervisade på den instrumentala undervisningen på trumset spelade hårdrock och metal på fritiden. Jag fick uppfattningen att metal var en populär genre på skolan. Detta fick mig att vilja undersöka huruvida metalmusik är förekommande i undervisning på gymnasiet och om där finns tillräcklig kompetens för att tillfredsställa elevernas behov.

Johans utgångspunkt:

När jag gick i 7an på grundskolan började jag spela gitarr och gick med i ett punk/rock-band. Jag gillade verkligen att spela med andra. Året därefter presenterade en kompis till mig musiken "metal". Jag fick lyssna på *Dimmu Borgir* och blev såld direkt (dem är än idag mitt absoluta favoritband, även min pappas favoritband efter jag introducerat dem till honom). Mina

kompisar hade startat ett metalband och jag bad om att få vara med, då som basist. Jag bytte sedan till gitarrist och älskade det vi spelade. Jag fick mitt punk/rock-band att byta stil till metal och alla tyckte det var spännande och häftigt.

I gymnasiet spelade vi en hel del pop och rock, lite folkmusik, en aning jazz men även ett par metallåtar av *Metallica* och *Iron Maiden*. Vi alla gillade att spela metal eftersom det fanns en sådan enorm energi i musiken. En av våra lärare fick sjunga och den andra drog iväg ett gitarrsolo lite då och då. Låt mig poängtera att dessa lärare inte hade någon bakgrund i metal över huvud taget.

Under gymnasiet vikarierade jag på kulturskolans "Rockskola", där jag själv gick som liten (12-15 år). Det var en förvånande stor andel som ville spela hårdrock eller metal. Jag tänkte inte så mycket på det då, men nu i efterhand så undrar man om det kanske är dags för mer seriös utbildning i musikstilen "metal".

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka intresset av metalmusik bland elever på det estetiska programmet med musikinriktning i Sverige och med tyngdpunkt i Skåne. Undersökningen omfattar det personliga intresset och relationen till genren som eleverna har samt musiken ur ett kultur- och identitetsperspektiv. Det ligger också i vårt intresse att få en uppfattning om lärares åsikter i ämnet. Vi vill även undersöka de olika subgenrerna och vad deras historia haft för påverkan på samhället och hur det ser ut idag.

Frågeställningar:

Hur utvecklades metalmusiken till det den är idag?

Vad utmärker metal som kultur?

Hur vanligt förekommande är metal bland elever på estetiska programmet?

Hur stort intresse finns det att utöva metal i undervisningen på estetiska programmet?

3. Bakgrund och tidigare forskning

Eftersom metal är en relativt ny genre är utbudet av litteratur som behandlar uppkomst och historia begränsat. Genom att läsa utgivna böcker och tittat på intervjuer med artister som var aktiva när allt började har vi hittat olika aspekter av den tidslinje som metalmusik har följt. Uppfattningen om hur de olika subgenrerna uppstod varierar en del och artisterna som var involverade har olika bilder av historien. För att beskriva de genrer som nämns har vi främst utgått från våra egna kunskaper eftersom vi är aktiva musiker inom en del av genrerna och är uppdaterade och inlyssnade på samtliga. I kapitel 3.4 om metal som livsstil har Joakim använt sina egna kunskaper om livsstilen eftersom vi inte kunde hitta relevant litteratur.

Den tidiga metalmusiken har främst sina rötter inom rocken men man kan även höra tydliga influenser från klassisk musik. Producenten Bob Ezrin (*Kiss, Pink Floyd, Alice Cooper*) berättar att många av de begåvade metalmusikerna inspirerades av mörk klassisk musik. Han berättade själv om sin fascination av Wagners nytänkande genom att förstärka basen med extra tubor och det annorlunda instrumentet oktabas som är en stor variant av en kontrabas. Den är så stor att två musiker krävs för att spela instrumentet. På samma sätt har metalmusiker utvecklat sin musik och teknik åt mer extrema håll i bland annat hastighet, ljudstyrka och teatraliskt (Dunn, 2005).

3.1 Heavy metal - början på en ny era

Året 1970 släpptes skivan *Black Sabbath* av bandet *Black Sabbath*. Detta anses vara startskottet för heavy metal. Bandet själva myntade inte genres namn. Gitarristen i bandet, Toni Iommi fick höra i en intervju att musiken de spelade var heavy metal (Dunn, 2005). Det som utmärkte deras musik var att de använde tritonusintervallet, kvintackord och att Toni stämde ner sin gitarr vilket gav ett mörkare sound. Tritonus är två toner med tre heltoners avstånd, därav namnet. Tritonusintervallet är känt genom tiderna som djävulens intervall och var förr i tiden förknippat med Satan. ”In medieval times, the tritone, after being rejected by the Church as the interval of the Holy Trinity due to its extremely dissonant sound, became the interval of the Devil himself, and it was banned and cursed by the Church”(Cherubim, 2004).

I *Black Sabbath's* titelsång framträder den sänkta kvinten, tritonusintervallet, mycket tydligt. Sångstilen var ytterligare en utmärkande faktor i genren. Den varierande mellan att vara ljus, gäll, rivig och hade mycket attityd. ”With heavy metal it doesn't really matter, the microphone is there but you still got to sound like you're projecting to the back of the hall” säger Robert Walserm, musikkforskare på UCLA, University of California, Los Angeles (citerad i Dunn, 2005). Två andra band som delade några av dessa aspekter och var drivande inom genrens tidiga skede är *Deep Purple* och *Led Zeppelin*. Alla tre band kommer från England som blev det ledande landet inom heavy metal.

3.1.1 New wave of British Heavy Metal

Efter den stora vågen av heavy metal-band i England på 60/70-talet kom en ny våg i slutet av 70-talet av så kallat ”New wave of british heavy metal” som förkortas NWOBHM. Banden i den nya vågen tonade ner blues influenserna, tog mer inspiration av punken, ökade tempot och fick till ett generellt tuffare sound. Lars Ulrich (trummis i Metallica) menar att NWOBHM var hårdrockens svar på punken. Musiken var summan av metal-killar som tog punkens energi och spelade tyngre, svårare och mer melodiska riff. De var liksom mer musikaliska (Dunn, 2011). Musiken var snabb, power ackord (kvint ackord, utan ters), snabba gitarrsolon, melodisk och med en ljus manlig sångstämma. Band som *Def Leppard*, *Motörhead*, *Judas Priest*, *Saxon* och inte minst metaljättarna *Iron Maiden* är ledande under denna genre.

3.1.2 Thrash metal

Från *NWOBHM* kom en snabbare och mer intensivare subgenre, nämligen thrash metal. Det var en blandning mellan *NWOBHM* och punk som var stort i USA's underground-scen på 80-talet. Amerikanska band som *Metallica*, *Slayer*, *Testament* och *Megadeth* ligger alla under genren thrash metal, thrash som i det engelska ordet för piska eller prygel. Inte att förväxla med ”trash” som betyder skräp. Alex Skolnick, gitarrist i Testament, svarar på frågan ”Varför valde du att spela thrash i stället för att bli punkgitarrist?”:

For me musicianship was really important. You really didn't had any great guitar players in *punk*. You really didn't had great musicians in *punk*. You had great songs, but as a musician I wanted to do more and it seemed like *thrash* provide the possibility to apply the musician-ship that I worked so hard on to the attitude of *punk*. (Dunn, 2011)

Thrash metal är en utveckling på heavy metal där banden spelar mer aggressivt och ofta snabbare. I denna genre introducerades även dubbelpedalen som gjorde att man kunde använda två fötter för att spela på bastrumman istället för bara en vilket resulterade i ett väldigt högt och intensivt tempo. Texterna handlade till stor del om samhällskritik.

3.1.3 Death metal

Utifrån thrash metal utvecklades den mer melodiska och snabbare genren death metal, på svenska dödsmetal. *Metallica* var det thrash metal-band som tidigare var hårdast men i Florida skapades ett band med ett nytt sound som tänjde ytterligare på gränserna. Bandet hette *Death* och deras skiva "Scream Bloody Gore" som gavs ut 1987 är det första death metal albumet som blev uppmärksammat. Bandet *Possessed* var en inspirationskälla till dödsmetallen. Musiken på deras album "Seven Churches" tyder på att musiken går i riktning mot ett råare och brutalare håll (Johannesson & Jefferson Klingberg, 2011).

Det som utmärkte den nya genren var främst tempot som hade höjts rejält, en ny sångteknik som har fått en rad olika namn bland annat growl, grunt och scream. Det är en tonlös sångstil i form av vrål eller skrik som fokuserar mer på energi och känslor än tonhöjd. I den rytmiska sektionen utvecklades nya trumkomp som gick att spela snabbare än föregångarna. Om man till exempel förenklade ett vanligt rockkomp till bara fjärdedelar så gick det att spela dubbelt så snabbt. Detta komp har i Sverige fått namnet tvåtakt och är ett av de vanligaste sätten att spela trummor i death metal (Death metal, 2012).

Även om genren skapades i Florida så är det Sverige som varit det ledande landet inom genren och Göteborg är den stad som är mest omtalad eftersom de mest inflytelserika dödsmetalbanden har sitt ursprung där. År 1996 utgavs albumet "Slaughter of the soul" av bandet *At the gates* som är det album som haft mest betydelse för genrens utveckling. Musiken var mer strukturerad, melodisk och mindre skräpig. Genren fick här en vändning som höjde kraven på musikerna i form av teknik och musikalitet. För att kunna musicera i de höga tempona, krävdes övning och färdighet. Efter *At the gates* kom band som *In Flames*, *Dark Tranquillity*, *Soiilwork* och *Arch Enemy* som alla fortfarande är de främsta i världen inom sin genre (Death metal, 2012).

Musiken blev mer välskriven och upprensad. De nyaste banden använder sig mycket av programmerade stråkar och syntar som antingen spelar melodier eller förställer ackorden orkest-

ralt. Sverige har sedan "Slaughter of the soul" varit det ledande landet inom melodisk death metal med flest band som haft stort inflytande på resten av världen (Death metal, 2012).

3.1.4 Power metal

I kontrast till den tunga, mörka och dissonanta death metal är power metal mer upplyftande. Med botten i heavy metal och mycket influenser i symfonisk musik är power metal den kanske mest melodiska metalstilen. Även om det ofta gick fort så var det alltid fokus på melodierna. Liksom thrash metal så använde man gärna dubbelpedal och snabba takter. Gitarren spelade ofta melodiska, snabba, slingor över långsam ackordprogression. Sången är ren och ljus, till skillnad från skrik och growl som man hade använt vid thrash- och death metal. Texterna var väldigt varierande men ofta handlade dem om sagor, mytologi, hopp, personliga problem, krig, död eller en blandning av dessa teman. Nämnvärda band under denna genre är *Dragonforce* (England), *Hammerfall* (Sverige), *Helloween* (Tyskland), *Yngwie Malmsteen* (Sverige) och *Stratovarius* (Finland).

3.1.5 Black metal

Black metal är kanske den mest uppseendeväckande subgenren, kanske inom all musik. Metalbandet *Venom*, från Newcastle, England, släppte år 1982 skivan black metal som idag ses mer som Thrash metal. Albumets texter riktades mer åt anti-krist och musiken var mycket mörkare vilket gav black metal dess signatur.

"If God is so almighty, then why is he enslaved, in heavens hell by Satan, the universe his slave" (från Venoms låt "Heaven's on Fire", inte att förväxla med Kiss's låt med samma titel). Norge har varit ett framgångsrikt land när det kommer till black metal och ses som black metal's rike. Framgångsrika band som *Dimmu Borgir*, *Immortal*, *Emperor*, *Gorgoroth* och *Mayhem* kommer alla från Norge.

Vad som kännetecknar black metal i musiken är oftast mycket moll-ackord. "King", basist i *Gorgoroth*, menar att musiken inte var snabb, men atmosfärisk. Den var inte välproducerad och texterna var sataniska. Allt detta kombinerat skapade konstformen black metal (Vice, 2007). Idag spelas modern black metal oftast över 190 bpm. Detta är ingen regel eller norm, utan bara något som skett med åren. Som nämndes tidigare skrivs texterna ur ett anti-krists perspektiv och mycket av detta gestaltas i liveframträdanden i form av upp-och-nervända kors, nitar, blod och djurkadaver.

3.1.6 Glam metal

Som svar på glam rock kom glam metal, med grunder i heavy metal och med stora influenser i glam rock. Glam metal kallades ibland också för hair metal eller pop metal då musiken lätt placerades i mainstream-facket, till skillnad från den hårdare och omelodiska thrash och death metal-en. Hair-metal begreppet används eftersom artisterna hade stora pudel-liknande frisyrer och man använde smink och gärna kvinnliga attribut, så som nät-tröja, halsband eller färgglada plagg i kvinnlig form. Texterna handlade om kärlek och lustar. Musiken växte fram och nådde sin topp på 1980-talet med band som *Mötley Crüe* (USA), *Twisted Sister* (USA), *Bon Jovi* (USA) och *Europe* (Sverige).

3.2 Kyrkbränder och självmord

2006 fick metalfestivalen Gates of Metal en stämning från Jordbruksverket och festivalen gick i konkurs. Orsaken var att black metal-bandet *Mayhem* hade uppträtt med döda grisar på scen. Sångaren hade till och med ett grishuvud på huvudet (Persson, 2006). Detta är absolut inte första gången uppseendeväckande händelser skett bland black metal-kulturen.

Den förste februari, 2004, under en DVD-inspelning, uppträdde bandet *Gorgoroth* i Kraków, Polen, med fårhuvuden fästa på pålar, sataniska symboler, ett blodbad med 80 liter fårblod och fyra nakna modeller fastsnörade på fyra krucifix. En polisutredning gjordes med anklagelser på religiösa förnärmelser samt vårdlöshet av djur. Bandet kom undan med förklaringen att de inte visste att det var olagligt, medans konsertarrangören fick betala 10'000zł, motsvarande cirka 21'000 sek, 2007 eftersom arrangören inte hade meddelat att det var olagligt (Gorgoroth, 2012).

Perioden mellan 1992 och 1996 var en mycket dyster tid i Norge. Musiker och fans norsk black metal brände ner över 50 kristna kyrkor. Varg Vikernes, i enmansbandet *Burzum*, har suttit i fängelse för fyra av dessa, var av en kyrka var från 1000-talet, ett landmärke. Han använde den nerbrända kyrkan som skivomslag till sin skiva "Aske", som översätts till Aska på svenska. (Hartmann, 2011)

Gaahl, sångaren i *Gorgoroth*, uttrycker sitt ställningstagande så här:

Church burnings and all these things are, of course, things that I support
100 percent and it should have been done much more and will be done

much more in the future. We have to remove every trace from what Christianity and the Semitic roots have to offer this world. (Dunn, 2005)

1991 tog den 22-åriga sångaren från *Mayhem* livet av sig. Han hade skurit sina handleder och skjutit sig själv i huvudet med ett hagelgevär. I sitt självmordsbrev skriver han kort och gott ”Excuse all the blood, cheers,” och en ursäkt för att ha avfyrat vapnet inomhus. Gitarristen hittade sin sångare död, och istället för att tillkalla polis, åkte han till närmaste affär och köpte sig en kamera som han sen fotade sin döde före detta bandkamrat med. Fotot användes senare som ett skivomslag på liveskivan ”Dawn of the Black Hearts” (Hartmann, 2011).

3.2.1 PMRC och provocativa skivomslag

På 80-talet blev *Twisted Sisters* åtalade av PMRC (Parent music resource center) för att ha stötande texter. Bandet hade blivit åtalade för att ha skrivit texter om sadomasochism och våld, sålt t-shirts med stötande motiv och ett allmänt dåligt inflytande på samhället. De hade även en feminin scenklädsel bara för att folk skulle reagera.¹

När death metal-bandet *Cannibal Corpse* valde skivomslag försökte de alltid få det så stötande som möjligt med bilder på zombies och lemlästade människor. Bandets tre första skivor, ”Eaten Back to Life”, ”Butchered at Birth” och ”Tomb of the Mutilated”, är bannlysta i Tyskland och Nya Zeeland och i Australien krävs att skivomslagen ändras (Dunn, 2005).

3.3 Stil, kulturell identitet och musik

För att förstå innebörden av att vara en inbiten metalfanatiker behöver vi reda ut uttrycken stil och identitet i förhållande till musik och kultur.

1 Dee Sniders (sångare i *Twisted Sisters*) försvarstal mot PMRC:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/3/3d/Dee_Snider_at_PMRC_Senate_Hearing.ogg/Dee_Snider_at_PMRC_Senate_Hearing.ogg.360p.webm

Enligt Bjurström (1997) är stil och smak ett av de viktigaste begreppen i ungdomskulturer. Med stil menar Bjurström (1997) främst kläder, musik, språkbruk och agerande samt interagerande men påpekar även att stil ”i princip kan appliceras på allt”(1997, s.168).

När Frith (1996) skriver om identitet så syftar han delvis på samma fenomen som det Bjurström kallar för stil. Dock är det av stor vikt att vara medveten om att identiteten även omfattar bland annat kulturella, samhällsociala och biologiska aspekter. Något de båda skriver är att stil, eller i Friths fall identitet, inte är något som har utgångspunkt i hur den egna individen uppfattar sig själv utan hur samhället och andra personer ser på en. ”Det är receptionen, avkodningen eller tolkningen i av en stil som gör den socialt verksam och så att säga realiserar dess sociala potential” (Bjurström. 1997. s.227). Det synsätt som individen utgår ifrån är enligt både Frith (1996) och Bjurström (1997) en upplevd samhörighet med personer man umgås med. Individen identifierar sig själv med andras karaktäristiska drag, språk, klädsel och ser likheter.

Den upplevda identiteten upplevs också starkare i samband med olikheter. Det är lättare för individen att placera sig själv och sin kultur om den upplever andra kulturer eller sociala grupper som den själv inte är familjär med och därmed kanske tar avstånd ifrån. Sociologen Zygmunt Bauman å andra sidan beskriver identitet som något individen tar till när den är osäker på sin plats i samhället och på hur omgivningen ser på den. För att försöka passa in och accepteras av omgivningen försöker individen skapa en identitet utifrån andras uppförande och agera på ett sätt som den tror följer normens och samhällets värderingar. Denna eftersträvan att anpassa sig leder enligt Bauman till att personer kan ändra identitet hur som helst och jämför identitetsbytet med att byta kostym för att passa in i den givna situationen (Hall, 1996).

Frith (1996) menar att identitet inte är något man är, det är något man eftersträvar och ser upp till. Identitet är inte heller ett egentligt substantiv utan beskrivs som ett sätt att uppleva givna situationer, hur man tolkar omgivningen och det man utsätts för. Stil eller identitet är inte heller statiskt, det är under konstant utveckling när stilelement läggs till eller tas ifrån och är beroende av den som observerar stilen.

Med stilelement menar Bjurström en detalj i en stil, långt hår, kängor, militärbyxor. Alla element tillsammans är det som utgör stilen i sig. Widdicombe och Woofit (i Bjurström (1997) menar att kombinationen av stilelement utgör en stilmarkör som utmärker en specifik stil. De

ger exempel på hårdrocksstilen där en stilmarkör är långt hår i kombination med jeans och skinnjacka och som förstärks ytterligare med stilelement som t-shirts med bandtryck. När stilelement tas ur sin kontext och används tillsammans med kläder enligt normen utgör inte dessa längre ett stilelement. Bjurström (1997) ger exempel på en person som bär en hårdrockströja tillsammans med shorts, skjorta och kort hår. Detta symboliserar enligt Bjurström (1997) en person som tycker om hårdrock men som distanserar sig från själva levnadsstilen, att vara en hårdrockare.

Det är inte bara musik och utseende som har betydelse när stilar skapas. Levnadsförhållanden och kulturella faktorer är avgörande för en del stilar. Bjurström (1997) menar att stilar inte bara uttrycker något man tycker om (till exempel musik) utan även något man tar aktivt avstånd från eller vill protestera mot.

En stil som är mer utmärkande än andra är punken. Det är en väldigt politisk stil där man har väldigt starka åsikter om makterna som styr. Regeringen, skolan och hela vuxenlivet. Stilen uttrycker ett missnöje gentemot politiken som bedrivs och förespråkar anarki. Bjurström (1997) skriver även om sociologen James Colemans forskning om ungdomssamhällen och ungdomskultur i USA på 50- och 60-talen. Där skapades ungdomssamhällen som ett skydd mot vuxenvärldens krav som ställdes. I detta fall talar man om generationsidentitet. Värderingar och språkbruk bland ungdomar skiljer sig ifrån vuxenvärlden men även mellan olika grupperingar i ungdomssamhället. De som inte hade möjlighet till en ordentlig utbildning av antingen ekonomiska eller sociala skäl hamnade ofta i gäng. Det utvecklades kriminella gäng för att klara ekonomin och till följd av detta skapades nya värderingar och normer inom ungdomssamhället vilket ledde till en klyfta mellan dem och det vuxna samhället. De nya identiteterna gjorde det svårt för dessa ungdomar att integreras till vuxensamhället och normerna som hörde till.

För att återgå till ämnet musik och identitet följer ett citat av Simon Frith

The broad argument that I want to make here, in short, is that in talking about identity we are talking about a particular kind of experience. Identity is not a thing but a process – an experimental process which is most vividly grasped as music. Music seems to be a key to identity because it offers, so intensely, a sense of both self and others. (1996, s.110)

Som nämnts tidigare så ser Frith (1996) inte identitet som ett substantiv. Han beskriver identitet mer som ett sätt att känna. Musik uppfattas olika beroende på hur man framför den och vem som lyssnar. För att exemplifiera detta kan man nämna *Britney Spears* poplåt "Oops!... I did it again". När hon framför låten så tilltalar den en stor grupp av människor. Låten är lämpad för radio och når därför ut till en mängd människor. Det finska metalbandet *Children of Bodom* har gjort en cover på låten och i deras framförande tilltalar låten helt plötsligt en annan samhällsgrupp, individer med en helt annan identitet. Anledningen till att låten nu tilltalar en ny grupp av människor är känslan den förmedlar. Instrumenteringen är råare eller skitigare vilket i detta fall tilltalar hårdrockare eller metalfans.

Man kan prata om medialisering av stilar (Bjurström, 1997). Vilka stilar som blir kommersiella och vilka som blir substilar bestäms uteslutande av media och lyssnarna. Om en låt av radiostationerna anses som radiovänlig, kommer den att spelas vilket gör att fler människor har möjlighet att höra den. Om lyssnarna tycker om musiken de hör så kommer det att finnas en efterfrågan på att musiken spelas och på produkter såsom skivor, kläder och andra accessoarer. När en stil verifieras på detta vis skriver Bjurström (1997) att de som följer stilen ofta antingen överger den eller förändrar till någon nytt. På detta sätt ändras olika stilar och därmed identiteter.

3.4 Metal som livsstil

Som inledning till detta kapitel följer ett citat av låtskrivaren Rod Zombie om metalmusik.

It's like a lifestyle music. Everything else seems like people are like "Yea I like it, I like it for a week, I lose interest." But metal, you know metal fans love it for ever. I'm not a casual person, when I like something it's like real and it's not casual music. No one goes "yea I was really big into slayer one summer." I've never met that guy, I've only met the guys that got "Slayer" carved across their chest. (Dunn, 2005)

Att vara ett så kallat *metalhead*, innebär mer än att man tycker om musiken. Det är självklart musiken som ligger till grund för livsstilen men den har utvecklats till att bli så mycket mer. Från en utomståendes synvinkel kan metalheads ses som personer som lyssnar på bullrig musik, har långt hår, klär sig annorlunda och ser farliga ut. För metalheads är metal ett sätt att

leva. Man kan inte bara ta på sig vanliga kläder, klippa av sig håret och sedan vara en enligt normen helt vanlig person. Sättet att tänka, känna och agera finns fortfarande kvar. Detta är ett tydligt exempel på, skriver Frith (1996), att identitet är ett sätt att tolka omgivningen. Ett vanligt uttryck inom kulturen som vi båda hört flertalet gånger citeras av Joey Severance. "It's in your blood, it's the air that you breathe" (Dunn, 2005).

Bjurström (1997) menar att långt hår, jeans och skinnjacka tillsammans med stilmarkören t-shirt med artisters logotyp utgör en konventionell hårdrocksstil. När personer som inte lyssnar på metal pratar om hårdrock och hårdrockare så syftar de oftast på alla typer av metal och hårdrock. Eftersom metalgenrerna skiljer sig markant från hårdrocken så kan detta vara aningen missvisande. Det finns en mängd olika subgenrer inom metal. Stilarna som markerar dessa varierar till den grad att det i vissa genrer är svårt att se på personer att de lyssnar på metal. Stilen som tillhör till exempel metalcore, består oftast av vanliga kläder, kort hår och tatueringar. Bjurström (1997) nämner inte tatueringar när han skriver om hårdrockens stilmarkörer och element. Bland nutidens metalfans i Sverige har tatueringar blivit något av en stilmarkör.

Om man går på en metalkonsert så har ofta nästintill hälften av besökarna en tatuering. Många har *full sleeves* vilket är sammanhängande tatueringar som täcker en hel eller båda armarna. Motiven varierar men några av de vanligaste för metalfans är dödskallar, rosor och stycken ur sångtexter. Överlag symboliserar motiven ofta i andras ögon mörker eller något dystert men av bärarna och likasinnade ses motiven mer som häftiga eller coola och har ofta en djupare personlig innebörd. Ett annat attribut som är väldigt vanligt bland metalheads är piercingar som till exempel en ring i läppen eller näsan. Dessa typer av piercingar är inget som är specifikt för stilen. Något som de senaste fem åren blivit ett stilelement är att bära pluggar eller *flesh tunnels* i öronen. Det är piercingsmycken som har en betydligt större diameter än vanliga örhängen och kräver därför att hålet till örhänget töjs och blir större.

Det finns en tydlig skillnad i scenario mellan de som skapade metalgenrerna och de som lever den livsstilen idag. Något som har haft stor påverkan vid uppkomsten är var och hur man är uppväxt. Tony Iommi (Dunn, 2005) som är uppvuxen i Aston i Birmingham beskriver området som tufft och dåligt att bo i vilket påverkade deras musik. Miljön var väldigt rå och industriell vilket hade sina nackdelar. Sångaren Corey Taylor berättar om hans synvinkel hur livsstilen uppstod.

It comes from growing up in a place like Des Moines. There's more people that grow up in places like that than you'll ever, ever imagine, I mean they're disaffected. It's a place where churches outnumber everything. It's a place where you grow up in the cemetery because it's the only place that really has anything to do. It's a place where your friends would rather kill themselves than use their imagination. I mean there's nothing around you so you have to basically grow this whole other world in your head. And that really makes strong personalities. (Dunn, 2005)

Många av de som var med och grundade genrerna hade en tuff uppväxt precis som många av de som lyssnar på musiken idag. I intervjuer i Dunn (2005) berättar olika personer vad musiken har haft för betydelse för dem. Sedan Joe Bottilgieri var tolv år har musiken varit en del av hans liv och hjälpt honom genom svåra stunder. Han berättar att sångtexter ofta har en personlig innebörd för honom, om att stå fast vid vad man tycker och att stå upp för sig själv. Sam Guiton beskriver metal som en stark musik som ger självförtroende och hjälpte henne att våga vara sig själv och trotsa normen. Eric Bryan beskriver musiken som något som alltid finns där för honom. Oavsett hur dåligt han mått så har musiken fått honom att vilja kämpa vidare. För honom är den en kraftkälla. ”It gives them an alternative universe. It gives them a life of imagination through which they can view music.” (Dunn, 2005).

Den kanske viktigaste delen av livsstilen är mötet med likasinnade på konserter. När Bjurström (1997) skriver om detta så kallar han det för ritualer och ger exempel på att ”kollektivt sträcka upp händerna i luften och aggressivt stampa med fötterna i marken” (1997. s.234). Vi har varit på ett hundratal metalkonserter och har aldrig varit med om att publiken stampar aggressivt. Att kollektivt sträcka upp händerna i luften stämmer däremot. Något som bör nämnas om det är att man oftast i samband med att sträcka upp händerna även formar handen genom att sträcka ut pekfingret och lillfingret medan de resterande fingrarna är knutna. Detta kallas för ”horntecknet” men heter egentligen *moloik*. Mannen som införde moloik i metal är Ronnie James Dio (Dunn, 2005). Hans föräldrar är från Italien och hans mormor som var vidskeplig brukade när han var ung antingen ge tecknet som skydd mot *det onda ögat* när personer stirrade på henne. När han började stå på scen så använde han sig av tecknet som idag används av metalartister och dess publik på nästan varje konsert.

Bjurström (1997) nämner även *headbanging*, *stagediving* och *surfing*. Med *surfing* menar han förmodligen *crowd surfing* som innebär att en person lyfts upp av publiken och skickas vidare över ett folkhav vilket ger intrycket av att flyta fram över människorna. *Stagediving* innebär att en person hoppar från scenen, ut i publikhavet där folkmassan tar emot personen och antingen skickar vidare så att *crowd surfing* uppstår eller sätter ner personen. Det sista uttrycket från Bjurström (1997) är *headbanging* som går ut på att skaka huvudet kraftfullt i takt med musiken. Har man dessutom långt hår vilket de flesta fansen har så blir det extra effektfullt.

Förutom när hela publiken hoppar upp och ner, finns det ytterligare ett par så kallade ritualer som Bjurström (1997) inte nämner. En *moshpit* uppstår när en del av publiken hoppar omkring och in i varandra på en yta under en längre tid. *Circlepit* kallas det för när en del av publiken springer runt i en stor cirkel antingen runt en grupp av människor eller i en fullständig cirkel. *Wall of death* är den tredje och kanske den variant som ser mest aggressiv ut. En del av publiken delar sig i två delar och springer sedan mot varandra tills de möts. Dessa tre ritualer kan verka farliga och våldsamma men samtliga görs med fri vilja och med glimten i ögat. Musiken är väldigt kraftfull och förmedlar en mängd känslor. Genom att hoppa in i varandra får man utlopp för sina känslor och känner gemenskap med andra metalheads. Ritualerna har inte skapats för att skada varandra, trillar någon ner på marken så hjälps personen genast upp.

Den ultimata mötesplatsen för metalheads är metalfestivaler. Det finns hundratals metalfestivaler i världen och de stora musikfestivalerna i Sverige med blandade genrer brukar boka metalband som deras huvudakt.

Många band har symfoniska inslag i sin musik och bandet Dimmu Borgir drog det så långt att de genomförde en spelning med en hel symfoniorkester på Wacken open air 2012, en festival med 80'000 besökare.

”I'm in heaven, you understand me? I'm in fucking heaven”, Sam Dunn om Wacken open air, den största metalfestivalen i Tyskland (Dunn, 2005). Vid hans besök 2004 hade festivalen cirka 40 000 besökare. 2012 sålde festivalen slut alla 80 000 biljetter, åtta månader i förväg. Dit kommer människor från över 20 länder för att gå på konserter, umgås och festa med andra metalheads. Ronnie James Dio fick frågan, ”What makes metal unique?” och svarade:

I think it's probably more than anything the fact that it becomes a great big family of people who all share one thing and that is metal. Because they

love it and it's really them against the world. It really is and I think that's its importance and it's why it lasts so long. (Dunn, 2005)

4. Metod

Själva undersökningen är i form av enkäter som elever på det estetiska programmet med musikinriktning i årskurs två och tre fått besvara. Se bilaga. Vi genomförde även två intervjuer med lärare som vi vet har använt sig av metal i sin undervisning. En av lärarna har en bakgrund inom metalgenrerna medan den andra inte har det.

4.1 Undersökningsmetoder

Kvalitativ och kvantitativ undersökning ”...är två tekniker för att samla information som byggs på frågor. Det betyder att teknikerna har en hel del gemensamt, men också att det finns sådant som skiljer dem åt.” (Patel & Davidsson, 2003. s. 69)

Kvalitativ forskning brukar genomföras med hjälp av intervjuer. En intervju är ett samtal i tal eller skrift mellan två parter där den ena parten frågar ut den andra för att få fram information. Att göra en intervju är ett sätt att djupdyka i en individs åsikter. Man kan genomföra en intervju genom personlig närvaro, via telefon eller en skriven intervju där intervjupersonen får svara på intervjun i skrift till skillnad från de övriga varianterna då intervjun sker i tal. Vad man måste tänka på är att intervjuer inte är objektiva utan subjektiva eftersom det är en specifik individs åsikter som belyses.

Kvale & Brinkmann (2009) påpekar att det förmodligen används för lite ledande frågor i dagens kvalitativa forskning. Ledande frågor är frågor som formar svarets innehåll. En ledande fråga kan vara ”Varför stal ni från guldbutiken?” En annan ledande fråga skulle kunna vara ”Vad gjorde du, slog du honom?” Kvale & Brinkmann (2009, s. 188) skriver:

Ledande frågor behöver således inte minska intervjuers reliabilitet, utan många kan i stället öka den. Snarare än att användas för mycket används medvetet ledande frågor i dag förmodligen för lite i kvalitativa forskningsintervjuer.

Till skillnad mot kvantitativ undersökning kan man med intervjuer ställa följdfrågor som kan berika ämnet man undersöker.

Kvantitativ forskning innebär ofta ett användande av enkäter. Man kan skicka en enkät i ett postutskick eller befinna sig på plats vilket kan ha fördelen att kunna hjälpa till direkt om det

uppstår några oklarheter. Det finns ett par sätt om hur man kan utforma en enkät. Först och främst vilka frågor. Ska det vara slutna frågor, sådana med få svarsalternativ, eller öppna frågor, sådana där svararen får skriva fritt? Hur enkäten utformas beror på vad ändamålet med undersökningen är. Vill man ta reda på personens, som svarar på enkäten, inställning till en viss fråga utan att begränsa honom eller henne med några svarsalternativ så är det i allra högsta grad rimligt att använda sig av öppna frågor, som till exempel: ”Vad tycker du om...?”, ”Hur upplever du...?” Det kan dock bli mycket information om man skulle göra en enkät som innefattar till exempel 100 personer med öppna frågor. Därför är det vanligaste sättet att ha svarsalternativ för att enkelt sammanställa resultatet av undersökningen. (Patel & Davidsson, 2009)

4.2 Enkätundersökning

Vi valde att dels göra en enkätundersökning eftersom vi ville ha många elevers åsikter på våra frågor. Vi satt och diskuterade med varandra om vilka frågor vi ville ställa på enkäten, och vad vi ville få ut av den. Beroende på vårt mål var vi tvungna att anpassa enkätens frågor. Vi var också närvarande på plats när enkätundersökningen genomfördes. Vi tyckte det var viktigt att genomföra det själva med muntliga instruktioner stället för att skicka enkäten med instruktioner till skolorna. På detta sätt kunde vi se att allt gick rätt till och förtydliga om det skulle vara några oklarheter. Vi valde att rikta undersökningen till gymnasieelever i årskurs två och tre eftersom de hunnit påverka vad de spelar på deras undervisning mer och framförallt haft fler undervisningstimmar än eleverna i årskurs ett.

Med enkätundersökningen ville vi som grund undersöka hur många som lyssnade på metal-musik bland gymnasieelever på det estetiska programmet med musikriktning. Vi ville även veta hur många som spelade metal på fritiden. Vi valde att in leda enkäten med tre bundna frågor, det vill säga tre frågor med givna svarsalternativ som eleverna fick svara genom att ringa in det som var mest korrekt (Andersson, 1985). Dessa frågor följdes av den mest väsentliga frågan med följdfrågor. Hur många som hade spelat metal på undervisningstid, om läraren hade tillräcklig kompetens, hur många som hade velat spela metal på lektionstid och varför det eventuellt inte blivit så, den sista frågan är en öppen fråga. Vi avslutade enkäten med två öppna frågor vilket är typen av frågor som eleverna fick svara fritt kring, med andra ord inte givna svarsalternativ, hur de först kommit i kontakt med metalmusik samt hur deras reaktion var.

4.2.1 Problematik med enkätundersökningen

Vi visste sedan innan att Helsingborg är en stad där många ungdomar och unga vuxna lyssnar på metalmusik och ville därför göra undersökningen på dessa skolor. Malmö var också ett intressant mål för undersökningen eftersom det är en väldigt mångkulturell stad. Vi valde även ett gymnasium i Ystad och ett i Lund för att få en mer omfattande undersökning.

Rektorerna på skolorna i Helsingborg var väldigt tillmötesgående och vi kunde genomföra undersökningarna tidigt i arbetets skede. Problematiken som uppstod bland de andra skolorna skapade frustration. Rektorn på den skola vi kontaktade i Lund gav ett nej och förklarade att de hade en policy som var emot enkätundersökningar från utomstående. Rektorn på den ena av skolorna i Malmö var positiv till undersökningen men svarade inte frekvent på våra mail och hänvisade oss senare vidare till en lärare på skolan. Vi fick då först ett ofullständigt telefonnummer och när vi väl fick rätt nummer så svarade ingen trots att vi ringt kontinuerligt under flera dagar. De vi försökte kontakta på skolan i Ystad och den andra skolan i Malmö svarade inte på våra mail över huvud taget och när vi ringde blev vi ombudda att ringa vid ett annat tillfälle. När rektorn på skolan i Malmö väl svarade så fick vi vad som kändes som en dålig bortförklaring till varför de inte ville delta i undersökningen.

Detta ledde till att enkätundersökningen endast omfattar två gymnasieskolor i Helsingborg.

4.3 Intervjuerna

Man menar vanligtvis att intervjuer är personliga i den mening att intervjuaren träffar intervjupersonen och genomför intervjun. Man kan också genomföra intervjun via telefon om man inte har möjlighet till ett personligt möte (Patel & Davidsson, 1994). Vi valde här att besöka intervjupersonerna på deras arbetsplats, avsides i en tom undervisningssal. En variant är att göra en gruppintervju med två eller fler intervjupersoner. I vår metod valde vi att göra intervjuerna individuellt. Vi valde att intervjua två lärare från olika skolor för att få en djupare inblick i deras åsikter om metal. Under intervjutillfället fanns det ingen mer än vi intervjuare (Johan och Joakim) och intervjupersonen i lokalen. Vi spelade in intervjuerna med hjälp av två telefoner, för att vara säkra på att inget gick till miste. Inspelningarna är sedan transkriberade i text för att också bli läsbara istället för bara hörbara.

Frågorna var varierat öppna med slutna frågor. Frågor med endast ”ja” eller ”nej”- svar följdes upp med uppmaningar om djupare utveckling eller förklaring.

Det kändes väsentligt för oss att höra åsikter från en lärare som regelbundet lyssnade på metalmusik samt från en lärare som inte alls lyssnade på genren. Vi kände till Peter Wildoer sedan tidigare och ville intervjua honom. Under vår praktik träffade vi Staffan Widerström vars elever spelade metal på undervisningen. Staffan själv hade inga förkunskaper när han tog sig an att undervisa metalgenren. Därför valde vi honom till vår undersökning.

Frågorna vi ställde var riktade dels till detta arbete och dels för vårt eget intresse. Nedan följer frågor vi ställde i intervjun med Staffan Widerström.

- ▲ Vad undervisar du i?
- ▲ Vad har du för utbildning?
- ▲ Vad är in personliga relation med metalmusik?
- ▲ Har du elever som velat spela metal på dina lektioner? Om ja, hur har du då gått till väga?
- ▲ Hade det varit bra att lära sig det innan? (grunderna i genren) Alltså på lärarhögskolan, någon form av grundläggande genomgång?
- ▲ Är det många som vill spela metal?
- ▲ Tror du att det finns ett behov av lärare med metalkompetens?

Nedan följer frågor från intervjun med Peter Wildoer från Mega Musik.

- ▲ Hur ser din bakgrund ut? Vad har du för utbildning, har du en lärarexamen?
- ▲ Har du elever med intresse inom metal?
- ▲ Brukar du lära ut metal till eleverna?
- ▲ Har du nytta av dina metalkunskaper när du lär ut andra genrer? Om ja, på vilket sätt?
- ▲ Tror du det finns ett behov av lärare med metalkompetens på gymnasieskolor?

4.4 Informanternas bakgrund

Peter Wildoer arbetar som lärare i matematik och trumset på Mega musik i Helsingborg. Han spelar även i metalbandet *Darkane* och frilansar som trummis. Han har spelat med några av världens främsta metalmusiker och är en omtalad trumslagare världen över. Innan han arbetade på Mega musik, var han anställd i en musikaffär samt trumlärare på olika studieförbund.

Eftersom Peter har enorm kompetens inom metal, kunde vi ställa frågor kring hur hans kompetens hjälpt honom att undervisa i andra genrer än metal.

Staffan Widerström arbetar som lärare i ensemble, gehörs och musicklära, gitarr och estetisk verksamhet på Spyken i Lund. Han har tidigare varit aktiv i olika rock och popband. Hans personliga relation till metal sträcker sig så långt som *Black Sabbath*, *Deep Purple* och *Led Zeppelin*, de första heavy metalbanden. Inom det området berättade han att han hade kunskaper men de moderna genrerna saknade han helt kunskap om.

Båda informanterna har gått med på, med en muntlig överenskommelse, att inte vara anonyma i denna studie.

5. Resultat

Detta kapitel innehåller två delar. Den första börjar med en sammanställning av enkäterna i procent och utvalda svar från eleverna som belyser olika aspekter av problematiken frågan anspelar på.

Den andra delen som består av intervjuer, inleds med tanken bakom valet av informanter och frågor samt vilken bakgrund informanterna har som är relevant för detta arbete. Det följs av en sammanställning av informationen från de båda informanterna.

Slutligen följer en sammanfattning av resultaten från de båda delarna.

5.1 Sammanställning av enkätundersökningen

För att lättare kunna överblicka och avläsa resultaten, har vi valt att skriva ut en alternativ version av enkäten som ska vara lätt att överskåda. Undersökningen omfattar skolorna Mega musik och Nicolaiskolan. Resultatet är uppdelat i procent av eleverna på de olika skolorna samt den totala procenten av alla elever på båda skolorna. Vi valde att avrunda procenten till en decimal. Observera att svaret på fråga 3b är baserat på eleverna som svarade ”ja” på fråga 3a, på samma sätt är svaret på fråga 3c baserat på eleverna som svarade ”nej” på fråga 3a. På Mega musik omfattade undersökningen 78 elever, Nicolai endast 37 elever vilket totalt omfattar 115 elever. Av dessa 115 elever var 62 pojkar (53,9%), 52 flickor, (45,2%) och en elev svarade varken på namn eller kön (0,9%)

1. Hur ofta lyssnar du på metal?	Mega musik	Nicolaiskolan	Samtliga elever
Dagligen	29,5%	18,9%	26,1%
Ofta	24,3%	29,7%	26,1%
Sällan	35,9%	37,9%	36,5%
Aldrig	10,3%	13,5%	11,3%

2. Har du spelat/spelar du metal på fritiden?

Dagligen	9%	5,4%	7,8%
----------	----	------	------

Ofta	16,7%	27%	20%
Sällan	26,8%	18,9%	24,3%
Aldrig	47,5%	48,7%	47,9%

3a. Har du spelat metal på undervisningstid

Ja	23,1%	32,4%	26,1%
Nej	76,9%	67,6%	73,9%

3b. Tyckte du att läraren hade tillräckligt med kunskaper inom metal?

Ja	55,6%	66,7%	60%
Nej	44,4%	33,3%	40%

3c. Hade du velat spela metal på undervisningstid?

Ja	56,7%	40%	51,8%
Nej	43,3%	60%	48,2%

Eleverna fick även frågorna hur de kommit i kontakt med metalmusik och hur deras reaktion var. Majoriteten, 63,6%, hörde metal första gången genom vänner, 19,1 procent blev introducerade genom familjen och resterande kom i kontakt med metalmusik genom media, när *Dead by April* spelade på melodifestivalen eller på internet. 60,9% av eleverna svarade att de upplevde metalmusik som något positivt. Några elever skrev att de behövde lyssna ett par gånger innan de kom in i musiken och började uppskatta den fullt ut. Andra skrev att de älskade det från första lyssningen och att det var ”det fetaste någonsin”. Vi fick även svar som ”spännande”, ”häftigt” och ”awesome”. En del elever, 21,7% tyckte att musiken var helt okej, var likgiltiga gällande musiken eller skrev att den inte tilltalade dem men att den inte var dålig. Endast 8,7% hade en direkt negativ upplevelse. De tyckte att musiken var för skrikig eller för hård men några av eleverna kunde ändå förstå varför andra lyssnade på det.

De elever som inte hade spelat metal på undervisningstid men gärna velat fick på enkäten skriva varför det inte blivit så. De mest frekventa svaren var att de inte trodde att läraren tyck-

te om metalmusik, skolan inriktade sig på pop och rock, att musiken var för svår att spela eller att läraren själv inte kunde spela metal.

5.2 Övriga observationer

Bland de som svarat att de spelade metal på fritiden var de flesta gitarrister, basister eller trummisar. Det var inga sångare som spelade metalmusik men många lyssnade på genren. Det var endast ett fåtal pianister i undersökningen. En av dem lyssnade inte på metal eller spelade det på fritiden men hade spelat på lektionstid. Det var endast en flicka som spelade metal på fritiden. Många av den resterande delen av flickorna lyssnade på metal och hade velat spela det på undervisningstid.

5.3 Intervjuerna

Intervjuernas huvudsakliga syfte var att undersöka informanternas uppfattning om intresset av lärare med metalkompetens och om eleverna de undervisar, efterfrågat metal på undervisningstid. I inledningen av intervjuerna ville vi få reda på mer om informanternas bakgrund och relation till metalmusik. Resterande del av intervjuerna, utöver huvudsyftet, var anpassat efter vår tidigare vetenskap om deras förhållande till metal som genre.

5.4 Sammanställning av intervjuerna

Peter Wildoer säger att de flesta elever på Mega musik lyssnar på metal och många av dem spelar även genren. Han påpekar att sång är det instrument som är undantaget och att många av dem har andra referenser såsom Beyonce och andra popartister. Enligt Wildoer så blir gitarrister och trummisar ofta inspirerade av att börja spela när de hör mer tekniskt krävande musik, hårdrock, metal och ger exempel på artister som *Yngwie Malmsteen* och *Dragonforce*. På Spyken i Lund berättar Staffan Widerström att i årskurs tre när eleverna själva får välja genre på ensembleundervisningen brukar det alltid bli en metalensemble. Han har själv bara undervisat en metalensemble ett år. När det dyker upp metallåtar i Widerströms undervisning brukar han ta hjälp av en annan gitarrlärare på skolan för att han inte har tillräcklig kunskap om sound och teknik inom genren. Vi diskuterade med Widerström om man borde ha en grundläggande genomgång av metalgenrerna på musiklejarutbildningen och han ansåg att det

hade kunnat vara mycket bra. Han gav exempel på att han aldrig använder sig av tabs i sin undervisning vilket många gitarrister, speciellt inom metal, hellre spelar efter än noter.

Vi frågade båda informanterna om det fanns ett behov av lärare med metalkompetens på gymnasieskolorna i Sverige. Båda var övertygade om att det fanns ett behov. Wildoer berättar att han haft stor nytta av sina kunskaper inom metal även när han lär ut andra genrer. Metal är en otroligt bred genre som innehåller element ifrån alla andra musikstilar vilket har gett honom en välutvecklad rytmisk och tonal förståelse. Genren är även väldigt tekniskt krävande vilket han har stor nytta av eftersom en god slagteknik är otroligt viktig för trumset i alla genrer. Wildoer berättar att för hans del får han även mer respekt av eleverna på sin matteundervisning för att de känner en samhörighet med honom på grund av det gemensamma intresset för metal och hans kunskaper. Detta leder till att han lättare får dem att fokusera när han säger ifrån på lektionerna om de är stökiga. Widerström berättar att när de anställer nya musiklärare på Spyken försöker de komplettera med kompetenser som de anställda lärarna saknar. De har för tillfället ingen lärare med metal som spetskompetens. Han tror att de uppspel han hört från metalensembler på skolan hade kunnat förbättras och utvecklats om läraren varit kompetent nog. När Wildoer lär ut metal på trumlektioner är det oftast till de elever som nått en relativt hög nivå eftersom det är en genre som kräver mycket teknik. Attityden har också stor betydelse vilket är lättare att arbeta med än teknik bland elever som inte kommit så långt med att utveckla sitt trumspel.

Wildoer har haft elever från bland annat Ingesunds folkhögskola och Jyske musikkonservatoriet i Åhus som sökt upp honom för att bli undervisad. De ville lära sig mer om metrisk modulation, polyrytmik och fotteknik, vilket är viktiga delar för trumspel i metalgenren. Hade det funnits en gymnasielinje med metalinriktning när han var ung så hade han velat gå den. Han är även övertygad om att fler elever i framtiden kommer att vilja spela metal vilket kommer öka behovet av lärare med metalkompetens.

6. Resultatdiskussion

Som nämndes innan så omfattar enkätundersökning tyvärr endast två skolor. Tanken var från början sex skolor men av skäl som vi tidigare redogjort för var detta inte möjligt. Detta påverkar resultatet och resultatdiskussionen men informationen från eleverna som deltagit i undersökningen tillsammans med intervjuerna ger oss tillräckligt belägg för att besvara våra frågeställningar.

Metal är en relativt ung genre vilket innebär att det finns ytterst lite forskning som behandlar den. De böcker som vi läst har varit av varierande kvalitet där framförallt tyvärr en av dem var missvisande och fel. Det har hjälpt oss enormt mycket att vi båda är insatta i genren och livsstilen. Man bör även ha med i tankarna att livsstilen skiljer sig något beroende på var man bor eller är uppväxt. Ett exempel på detta är att i Sverige har metal blivit en socialt accepterad och något kommersialiserad genre. *Dead by April's* bidrag i melodifestivalen är ett bevis på detta. Till skillnad från Sverige så är metal inte lika accepterat i England. Vi spelade nyligen, med vårt death metal-band, på en välgörenhetsfestival i Manchester som tillägnades en flicka som blev misshandlad till döds för att hon hade en klädstil som inte passade in i samhället. I England är metal fortfarande en undergroundkultur och inte lika accepterat av samhället som i Sverige. Om man sedan studerar Tyskland så har de över 30 årliga metalfestivaler bland annat en av världens största, Wacken Open Air, som Sam Dunn besökte.

6.1 Därför har metalgenren blivit så stor

En av de största anledningarna till metals utbredning och popularitet är att det finns otroligt många subgenrer. Man kan hitta inslag ifrån nästan alla andra genren som finns och texterna varierar enormt i innebörd. Eric Bryan belyser detta och säger i en intervju "With metal, there's so many meanings to it. Whether there would be religious or just in life. I mean there's something for everyone." (Dunn, 2005).

Metalfans är väldigt dedikerade till musiken. I vår intervju med Peter Wildoer berättar han att eleverna på Mega musik och andra metalkids, stolt visar upp vad de känner för musiken. De bär t-shirts från sina favoritband och klär sig stilenligt. De som lyssnar på metal går ofta på

konserter för att stötta sina favoritband. Det är något som vi båda har gjort sen vi var runt 14 och fortfarande gör.

Kapitel 3.4 om metal som livsstil inleddes med ett citat. Rod Zombie påpekar en extrem dedikation bland fansen som enligt honom aldrig slutar tycka om genren. I slutet av citatet nämner han fans med bandnamnet *Slayer* inristat över bröstet. Vi tror dock att det är ett överdrivet exempel. Efter citatet i "A headbanger's journey" visas ett videoklipp där ett metalfan ristat in *Slayer* på armen istället. Detta kan ses som ganska extremt och från en generation då tatueringar inte var lika vanligt som idag, men visar ändå hur pass allvarliga vissa fans är med sin dedikation till musiken. I dagsläget är det vanligt med tatueringar i tidig ålder. Det är inte bara metalfans som tatuerar sig men det som skiljer dem från personer med en stil som följer normen är motiven och mängden. I gymnasiet ser man ofta elever som nyss fyllt 18 med tatueringar. Med åren är det inte ovanligt att tatueringarna byggs ut till exempelvis full sleeves.

En tatuering är nästintill permanent och att ungdomar väljer motiv med koppling till metalmusik kan verka en aning naivt. Men som Rod Zombie påpekade så tycker metalfans oftast om musiken resten av deras liv. Wildoer tror att en anledning till att man aldrig tröttnar på metal är att det är en genre som ständigt utvecklas, den stagnerar aldrig. Vi tror också att metal är en av de få genrer där fansen är mest aktiva med att leta upp nya band och visa för sina vänner. Att musiken hela tiden sprids och når nya lyssnare med hjälp av den så kallade djungeltelegrafen.

En annan aspekt av diskussionen är att metal i olika genrer har varit och är väldigt provokativ. Vissa ungdomsgrupper tenderar att dras till saker som provocerar och säger emot normen. I kapitel 3.2 står det om Twisted Sisters konflikt med PMRC. Uppståndelsen som detta skapade gav bandet mer uppmärksamhet, vilket kanske inte var avsikten med åtalet. Black metal scenen tog provokationen ett steg längre med döda djur och blod. Denna extrema scenshow är det black metal genren är mest känt för. Dock är black metal en av de mindre subgenrerna inom metal, kommersiellt.

6.2 Flickor och metal

Våra observationer från enkätundersökningen visar att det är väldigt få flickor som spelar metal men att många lyssnar på det och hade velat prova att spela det. Populärmusik har länge

varit mansdominerat på samtliga instrument. Detta skulle kunna bero på att musiken ses som mansdominerad och därför vågar flickor kanske inte spela för att de känner prestationsångest. I metal finns det ett fåtal kvinnliga artister bland de band som är stora. Exempel på kvinnliga metalartister är Dorothee Pesch (sångerska i *Doro*), Angela Gossow (sångerska i *Arch Enemy*), Alissa White-Gluz (sångerska i *The Agonist*) och Caroline Campbell (keyboardist och backup vocals i *Cradle of Filth*).

6.3 Metal i vår skolgång

I vår skolgång på grundskolan och gymnasiet kom vi aldrig i kontakt med metal på musikundervisningen, med undantag för när vi själva eller våra klasskamrater tog med en metallåt till ensemble och instrumentundervisningen.

6.4 Gymnasiet

En väsentlig skillnad mellan grundskola och gymnasiet (med utgångspunkt för musiklinjen) är att man har större möjlighet att påverka undervisningen. Eleverna får gemensamt välja inriktning på ensemblen de ska spela i och då finns möjlighet för att spela metal. Det är alltså oftast elevernas initiativ att spela metal på gymnasiet. I kursplanen för instrument står det att man ska ha kunskap inom olika genrer vilket borde innebära att man ska ha möjlighet att tillgodogöra sig grundläggande kunskaper inom såväl pop/rock som metal, till exempel vanliga trumkomp eller gitarrteknik. Även ensembleundervisningen ska innehålla en viss genrbredd vilket enligt vår tolkning borde ge eleverna möjlighet till en grundläggande teoretisk kunskap inom metal vilket leder vidare till nästa rubrik.

6.5 Behovet av lärare med metalkompetens

För att eleverna som efterfrågar metal i skolan ska kunna få en så lärorik och korrekt undervisning som möjligt, krävs det en lärare som har kompetens till det. Som enkäterna visar så lyssnar 26,1% av deltagarna, dagligen på metal. Även 26,1% lyssnar på metal ofta. Många utav dem spelar metal på fritiden men endast ett fåtal har spelat det på undervisningstid. Av de som spelat det på lektionstid tyckte 60% att läraren hade tillräcklig kompetens. Detta innebär att 40% inte tyckte att läraren hade tillräcklig kompetens. Det kan vara frustrerande för en elev att inte kunna få den hjälp den behöver och därmed inte utvecklas i en utsträckning som

hade varit möjligt med en kompetent lärare. Det var även 51,8% som hade velat spela metal på undervisningstid. Vissa skrev att de trodde anledningen till att de inte spelat metal på lektionerna var att läraren inte lyssnade på metal eller att de inte kunde spela genren. Staffan Widerström och Peter Wildoer som vi intervjuade tror båda att det finns ett behov av lärare med metalkompetens. Staffan tror även att en grundläggande genomgång av metal i lärarutbildningen hade varit nödvändig.

6.6 Vidare forskning

För att komplettera denna studie kan man forska vidare om könsroller inom populärmusik. Det hade även varit bra att genomföra en mer omfattande studie där man involverar både grundskola och gymnasieskolor i hela Sverige. Det hade för oss även varit intressant att undersöka musiklärares syn på metalmusik.

7. Referenser

Andersson, B-E. (1985). *Som man frågar får man svar: en introduktion i intervju- och enkät-teknik*. Kristianstad: Rabén & Sjögren.

Bjurström, E. (1997) *Högt & lågt – Smak och stil i ungdomskulturen* (1. uppl.). Umeå: Boréa Bokförlag

Cherubim, D. (2004). *Diabolus in musica*. Hämtad 26 November 2012, från Davidcherubim.net: <http://davidcherubim.net/tritone.htm>

Death metal. (u.å). Hämtad 30 December, 2012, från Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Death_metal

Dunn, Sam (Producent och regissör) & McFadyen, S. (Producent). (2005). *A headbanger's Journey* [Film]. USA: Banger Films

Dunn, Sam (Producent och regissör) & McFadyen, S. (Producent). (2011). *Metal evolution* [Film]. USA: Banger Films

Florida, R. *Where the Heavy Metal Bands Are*. Hämtad 26 November 2012, från The Atlantic Cities: <http://www.theatlanticcities.com/arts-and-lifestyle/2012/04/where-heavy-metal-bands-are/1714/>

Gorgoroth. (u.å). Hämtad 26 November, 2012, från Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Gorgoroth>

Hall, S. & Du Gay, H. & Baumann, Z. & Frith, S. (1996) *Questions of cultural identity*. London: Sage publications

Hartmann, G. *Top 10 worst crimes committed by black metal musicians*. Hämtad 20 November 2012, från Metal Injection: <http://www.metalinjection.net/black-metal-history-month/top-10-crimes-committed-black-metal-musicians>

Johannesson, I. & Jefferson Klingberg, J. (2011). *Blod, eld, död*. Stockholm: Alfabeta Bokförlag AB

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Parents Music Resource Center. (u.å). Hämtad 5 Januari, 2013, från Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Parents_Music_Resource_Center

Patel, D. & Davidsson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Persson, D. (2012, Augusti 9). *De uppträdde med döda djur på scenen*. Aftonbladet. Hämtad 26 November 2012, från Aftonbladet: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article10873375.ab>

Sæther, E. (2006). *Hybriditet och gränsöverskridande musklärare*. Lund: Studentlitteratur

Skolverket. (2011). *Läroplan för gymnasieskolan 2011, Gy2011*. Stockholm: Skolverket.

Vice (2007) *True Norwegian Black Metal – VICE – 1 of 5*.

[YouTube] <http://www.youtube.com>. (26 November 2012)

8. Bilagor

Enkätundersökning

Namn:

Kön:

Huvud/bi-instrument:

Hur ofta lyssnar du på Metal?

Aldrig

Sällan

Ofta

Dagligen

2. Har du spelat/spelar du metal på fritiden?

Aldrig

Sällan

Ofta

Dagligen

3. Har du spelat metal på undervisningstid?

Ja

Nej

Om Nej: Hade du velat med

Ja

Nej

Om Ja: Tycker du läraren hade tillräckligt kunskaper inom Metal?

Ja

Nej

Om Ja: Varför har det inte blivit så?

Svar:

4. Hur har du kommit i kontakt med metalmusik?

(lyssnat på, vänner prata om, Dead by April på melodifestivalen, etc)

Beskriv:

Om Ja: Hur var din reaktion?

Tusen tack för din medverkan! :)